

Barn- och utbildningskontoret
Nils-Göran Jonasson
Tel: 0372-78 94 87
nils-goran.jonasson@ljungby.se

2007/0079.603

Uppföljning av studiehandledning på eget modersmål

Bakgrund

Studiehandledning på eget modersmål har under en treårsperiod pågått som projekt inom grundskolan i Ljungby kommun. Språken albanska (75%), bosniska (25%) samt dari (50%) har varit aktuella för studiehandledning.

Vad är studiehandledning på modersmål?

Studiehandledningen syftar till att stödja undervisningen i olika kursplaneämnen och till att ytterligare stimulera språkutvecklingen. Studiehandledning är varken undervisning i modersmålet eller i andra ämnen utan just handledning på modersmålet.

Vem kan få studiehandledning på sitt modersmål?

Studiehandledning ges till elever som inte till fullo kan följa undervisningen på grund av sina otillräckliga kunskaper i svenska, för att de på ett bättre sätt skall kunna hävda sig i den ordinarie undervisningen enligt sina förutsättningar. En elev skall få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det - Grundskoleförordningen 5 kap 2§ - Förordning (1997:599).

Föräldrar och skola samtalar om elevens behov av studiehandledning. Det är skolans rektor som slutligen bestämmer om en elev ska erbjudas studiehandledning på sitt modersmål. Studiehandledning kan ges enskilt eller i grupp.

Ur Skolverkets lägesrapport 2006;

"Studiehandledning på modersmålet

Vidare lyfter Skolverket fram vikten av att unga med utländsk bakgrund får tillgång till studiehandledning på sitt modersmål. Idag är det bara en liten del av alla elever i behov av det som faktiskt får studiehandledning på modersmålet - trots att de enligt Skollagen har rätt till det."

Genomförande

Undertecknad har under november månad 2008 gjort en uppföljning kring studiehandledningen genom intervjuer med några elever, mentorer och studiehandledare samt samtal med några rektorer.

Intervjuer

Följande framkommer under dessa intervjuer:

- Möjligheten för elev att få studiehandledning är lite olika känd bland pedagoger som intervjuas.
- Synen på behovet av studiehandledning för elever som varit i Sverige en tid varierar mellan pedagoger. Studiehandledning ses i några fall enbart som akutåtgärd när nyanländ elev kommer till skolan. Några pedagoger anser att mer svenskundervisning är viktigare.
- Eleverna behöver och får studiehandledning i både No och So. I No är det begrepp, uttryck och benämningar av material som är viktigt att tolka medan det i So är förklaring av sammanhang och kulturella förklaringar som efterfrågas.
- Elever anser att de har nytta av studiehandledning och att de får god hjälp med förklaringar av studiehandledaren. Elever upplever också att de kan arbeta mer koncentrerat i en mindre grupp med studiehandledning vilket gör att de lär sig mer. De säger sig också ha större möjlighet att i den mindre gruppen fråga om saker de inte förstår.
- De flesta elever som behöver studiehandledning, i de språk som erbjuder detta, kan få det. Det finns också behov av studiehandledning för elever från länder utanför ovan nämnda och detta behov ökar.
- Några pedagoger kan se samband mellan studiehandledning och förbättrade resultat för elever medan andra har svårare för att påvisa detta.
- Några pedagoger anser att studiehandledningen skulle kunna perioduppdelas. Eleverna anser att de vill ha stödet hela tiden.
- Studiehandledning anges inte som verktyg i åtgärdsprogram. Kanske beror detta på att pedagogerna inte ser att möjligheten finns. Några

pedagoger menar att det skulle vara fullt möjligt att ha med studiehandledning som åtgärd i ett åtgärdsprogram.

- I några fall sker god samverkan mellan mentorer och studiehandledare, i något lite mindre samverkan. En del av skillnaderna kan bero på språksvårigheter men också på hur skolans pedagoger hjälper studiehandledarna att komma in i den lokala skolkulturen.
- Annan positiv effekt uppges vara att elever får en bra koppling mellan svensk kultur och kulturen från det land eleven kommer.

Samtal rektorer

Studiehandledning på modersmålet finns i skolförordningen i 5 kap under "särskilda stödinsatser" och ska ges till elev som behöver det.

Vad gäller måluppfyllelse kan ses att vi trots ett ökat antal elever med annat modersmål har en hög andel som i åk 9 är behöriga till gymnasieskolans nationella program.

De språk som rektorena anser vara prioriterade vad gäller studiehandledning är arabiska, albanska, bosniska, polska och dari.

Analys och förslag till åtgärd

Det är ofta en ganska intensiv upplevelse att börja i en ny skola och på ett nytt språk. Då kan studiehandledning hjälpa till att få en bra start.

I uppföljningen kan konstateras att möjligheten och elevens rätt till studiehandledning på modersmålet är lite olika känt bland personal på skolor. Tankar kring studiehandledning beskrivs på flera sätt och i några fall betonas vikten av mer svenska före studiehandledning. Kopplingen mellan elevens utveckling av förståelse på svenska och studiehandledning på modersmålet ses inte som helt tydlig. Här finns heller inga exempel på att studiehandledning använts som åtgärd i elevs åtgärdsprogram.

Eleverna är i de flesta fall positiva till studiehandledning på modersmålet och vill ha kontinuerligt stöd, inte periodvis. Speciellt de äldre eleverna inser hur viktigt det är med detta stöd för att nå högre måluppfyllelse. Intresset kan skilja något mellan olika individer. Att mäta individens måluppfyllelse är här inte möjligt. Sett till helheten där 95% av åk 9-eleverna år 2008 nådde behörighet till gymnasieskolans nationella program samtidigt som andelen nyinflyttade elever

med annat modersmål än svenska har ökat i Ljungby kommun, kan vi dock konstatera att vi har en förhållandevis god måluppfyllelse.

Både personal och elever anser det behövs studiehandledning på modersmålet i både No (naturorienterande ämnen) och So (samhällsorienterande ämnen). I No får eleven hjälp med förklaringar kring begrepp och uttryck i matematik, fysik, kemi och biologi medan de i So mer kan få stöd i kulturella jämförelser och sammanhang som de inte riktigt förstår. Elever betonar också vikten av att få arbeta i mindre grupp där de har möjlighet att ställa många frågor på både svenska och sitt modersmål.

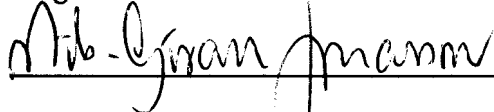
Vad gäller samverkan är det viktigt att på skolor skapa förståelse för studiehandledningens roll och hur denna kan vara ett verktyg i att öka elevers måluppfyllelse. Samverkan mellan studiehandledare och andra pedagoger är viktig för att skapa en helhet kring eleven. Här ingår också att länka studiehandledaren till modersmålsläraren och den modersmålsundervisning som eleven deltar i.

Följande föreslås inför lå 2009/2010:

- Rektor informerar all personal kring möjligheter/kvalitetsaspekter med studiehandledning
- Studiehandledning erbjuds på albanska 50%(placering Ku), bosniska 50%(placering Ku), dari 50%(placering Hj), polska 25%(placering As). Övriga 25% används för tillfällig studiehandledning vid behov och sökes av rektor(placering Omr chef).

Projekttiden är härmed avslutad.

Dag som ovan

Nils-Göran Jonasson
Områdeschef Astrad-/Åbyområdet